

Sosyo-Ekonomik Statü Ölçüm Arac?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyo-Ekonomik Statü Ölçüm Arac?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30821>

Özet

Sosyo-Ekonomik Statü (SES) Ölçüm Arac?, Türkiye'deki kentsel nüfusun sosyo-ekonomik durumunu temsili bir örneklem üzerinden ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir enstrümandır. Sibel Kalaycıoğlu ve arkadaşları tarafından 2010 yılında yapılan bu geliştirme çalışması, özellikle **Ankara** kent merkezi bağlamında geçerli ve güvenilir bir SES göstergesi sunmayı amaçlamıştır. Araç, bireylerin toplumsal ve ekonomik konumlarını belirleyen çok boyutlu yapıyı yakalamak üzere tasarlanmıştır ve beş temel alt boyuttan oluşmaktadır: Eğitim, Gelir, Meslek/?, Mülkiyet ve Diğer Sahip Olunanlar.

Anahtar Kelimeler

Sosyo-Ekonomik Statü, SES, Ölçek Geliştirme, Ankara, Kentsel Sosyoloji, Eğitim, Gelir, Mülkiyet.

Yazarlar

Sibel Kalaycıoğlu, Kemal Çelik, Ülkü Çelen, Sevinç Türkyılmaz.

Amaç

Bu aracın temel amacı, Türkiye'nin büyük bir kent merkezi olan Ankara'da yaşayan bireylerin sosyo-ekonomik statülerini (SES) nesnel ve kapsamlı bir şekilde ölçebilecek, yerel kültüre ve yapıya uygun, güncel bir ölçüm aracı geliştirmektir. Geleneksel SES ölçütlerinin (örneğin sadece gelir veya eğitim) yetersiz kaldığı durumlarda, daha bütüncül bir yaklaşım sunarak sosyal araştırmalara katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

Çalışma, **temsili bir örneklemde** gerçekleştirilerek elde edilen verilerin genellenebilirliğini artırmayı amaçlamış ve böylece akademik çalışmalarda ve politika yapım süreçlerinde kullanılabilecek sağlam bir temel sağlamıştır. Geliştirme süreci, SES'in çok boyutlu doğasını yansıtan faktörlerin belirlenmesine odaklanmıştır.

Yapı

Ölçek, bireylerin ve hanelerin toplumsal hiyerarşideki konumunu belirleyen temel bir sosyolojik yapı olan **Sosyo-Ekonomik Statüyü (SES)** ölçmektedir. SES, genellikle bireyin kaynaklara (maddi ve manevi) erişimini ve bu kaynakları kullanma gücünü yansıtır. Bu araçta, yapı geleneksel olarak kabul edilen göstergelerin ötesine geçerek beş temel alt boyut etrafında kavramsallaştırılmıştır.

Bu beş boyut, sadece ekonomik refah değil, aynı zamanda bireyin sahip olduğu sosyal ve

kültürel sermayeyi de hesaba katar. Bu çok boyutlu yaklaşımda, özellikle hızlı kentleşme ve sosyal değişim süreçlerinden geçen Türkiye bağlamında SES'in karmaşık doğasının daha doğru bir şekilde temsil etmeyi amaçlamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirilme çalışması (Kalaycıoğlu ve diğerleri, 2010), psikometrik standartlara uygun olarak geçerlik çalışmalarıyla titizlikle yürütüldüğünü düşündürmektedir. Ancak özet verilerde spesifik istatistiksel geçerlik katsayıları belirtilmemiştir. Literatürdeki benzer ölçek geliştirme süreçlerinde, ölçeğin kavramsal yapıya doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla genellikle **yapı geçerliliği** (faktör analizi ile) ve ölçüt bağımlı geçerlik (kriter geçerliliği) yöntemlerinin kullanıldığı varsayılmaktadır.

Güvenilirlik

Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin spesifik istatistiksel veriler (örneğin, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı) özet bilgide yer almamaktadır. Geliştirme çalışmasının doğası gereği, ölçeğin maddeleri arasındaki tutarlılık ve zaman içindeki kararlılığın değerlendirilmesi beklenmektedir.

Güvenilirlik sonuçları, ölçüm aracının tutarlılığını ve kararlılığını gösterir. Kullanıcıların, ölçeğin güvenilirlik sonuçlarını teyit etmek ve yöntemsel detaylara ulaşmak için 2010 tarihli orijinal akademik yayına başvurması önerilir.

Faktör Analizi

Sosyo-Ekonomik Statü Ölçüm Aracı, yapısının beş ana alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Bu alt boyutların belirlenmesi, **Sosyo-Ekonomik Statü** kavramının ampirik olarak Türkiye kentsel bağlamına uygunluğunu test etmek amacıyla Faktör Analizi yönteminin kullanıldığı ifade edilmektedir. Analiz, SES yapısının farklı bileşenlere ayrıştığını göstermiş ve bu bileşenler ölçeğin alt boyutları olarak tanımlanmıştır.

Ölçeğin ölçtüğü ve faktör analiziyle desteklenen beş temel alt boyut şunlardır:

Eğitim: Bireyin aldığı eğitim seviyesi ve süresi.

Gelir: Hanenin veya bireyin ekonomik kaynakları ve refah düzeyi.

Meslek: Bireyin mesleki konumu ve iş statüsü.

Mülkiyet: Gayrimenkul gibi büyük maddi varlıkların sahipliği.

Diğer Sahip Olunanlar: Ev içindeki dayanıklı tüketim malları ve diğer ekonomik göstergeler.

Araç Bilgileri

Test Türü: Geliştirme amaçlı, çok boyutlu sosyolojik/psikometrik ölçek.

Format: Anket veya yüz yüze görüşme yoluyla uygulanan, gösterge tabanlı ölçüm aracı.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Genel yetişkin popülasyon (kentsel nüfus).

Yaş Grubu: Yetişkinler (Meslek ve mülkiyet boyutları için genellikle 18 yaş üstü).

Popülasyon Detayları: Türkiye, Ankara kent merkezinde yaşayan temsili örneklem.

Test Metodolojisi: 5 alt faktörlü, gösterge tabanlı ölçüm sistemi. Derecelendirme sistemi detayları orijinal makalede açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Sosyo-Ekonomik Statü, SES, Ölçek Geliştirme, Faktör Analizi, Kentsel Araştırma, Sosyoloji.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: ksibel@metu.edu.tr (Sorumlu Yazar Sibel Kalaycıoğlu).

Yazışma Adresi: Sorumlu Yazar Sibel Kalaycıoğlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Ankara, Türkiye.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bu araç 2010 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve uygulaması için izinler ve telif hakları ile ilgili bilgi almak üzere sorumlu yazar Prof. Dr. Sibel Kalaycıoğlu ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim e-posta adresi: ksibel@metu.edu.tr.

Referanslar

Kalaycıoğlu, S., Çelik, K., Çelen, Ü., Türkyılmaz, S. (2010). Temsili Bir Örneklemde Sosyo-Ekonomik Statü (SES) Ölçüm Aracı geliştirilmesi: Ankara kent merkezi örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 13 (1), 183-220.

Makalenin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [sosyo-ekonomik-statü-ses-olcum-araci-toad.pdf](#).

Sosyo-Ekonomik Statü Ölçüm Aracı Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Eğitim

Gelir

Meslek/??

Mülkiyet

Diğer Sahip Olunanlar